

Handläggare: Anders Ödmark
Telefon: 08-508 05 178
Dnr 101 - 162 - 2007
Sammanträde 17 april 2007

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Underlag till budget för 2008 och inriktning 2009 och 2010

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner underlaget till budget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Elisabeth Dérantz
t.f. stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Detta är nämndens underlag till kommunstyrelsen inför dess beredning av förslag till budget för staden åren 2008-2010. Trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor, större avvikelser samt behov av nybyggnad, ombyggnad m.m. under kommande treårsperiod beskrivs. Vidare redovisas prioriteringar och andra synpunkter ur ett lokalt perspektiv, som bedöms vara av värde för stadens översiktliga och långsiktiga planering i enlighet med de övergripande mål för staden som fastlagts av kommunfullmäktige.

Bilaga: Blanketter till Stadsledningskontoret

Inledning och beredning av ärendet

Enligt stadsledningskontorets anvisningar ska budgetunderlaget vara kortfattat och övergripande. Trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor, större avvikelser samt behov av nybyggnad, ombyggnad m.m. under kommande treårsperiod (2008-2010) ska beskrivas. Även om tyngdpunkten ligger på år 2008 ska långsiktigheten i stadens planering beaktas. Dispositionen följer anvisningarna.

Ärendet har sammanställts av stadsdelsdirektörens stab. Behandling har skett i förvaltningsgruppen (14 mars och 11 april), pensionärsrådet (2 mars och 30 mars) samt handikapprådet (26 mars).

Innehållsförteckning

Kommunfullmäktiges inriktningsmål	3
Hässelby-Vällingby - attraktiv plats för boende och företag	4
Förskola.....	5
Omsorg om äldre och om personer med funktions- nedsättning	6
Individ- och familjeomsorg.....	9
Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder	10
Stadsmiljö, kultur och konsumentvägledning	12
Investeringar.....	13
Övriga redovisningar.....	13

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Hässelby-Vällingby ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök

- Arbete för fler arbetsplatser - i bl.a. Vinsta företagsområde och Lövstaområdet.
- Uppmärksamma behovet av och insatser för bättre väg- och kollektivtrafikförbindelser i främst stadsdelsområdets yttre delar.
- Samarbetet med näringslivet - bl.a. med bemanningsföretag, som har fått i uppdrag att rekrytera till vissa verksamheter.

Valfriheten ska öka

- En plan för konkurrensutsättning upprättas.
- Utförande enheterna i egen regi arbetar under affärsliknande förutsättningar med prestationsrelaterade intäkter - oftast i form av resultatenheter. Detta underlättar avknoppning och deltagande i upphandlingar.
- Personalen ges information om och möjlighet att delta i utbildning om hur man kan starta eget och hur man utformar anbud.

Skola för kunskap

- I förskolan ökas andelen personal med pedagogisk utbildning
- Ökande fokus på insatser för språkutveckling inom förskolan.

Högre kvalitet i omsorgen

- Stadsdelsnämnden har låtit göra en genomlysning av organisation, ansvarsförhållanden och ledningsstruktur inom *äldreomsorgen*. Den kommer att ligga som underlag för ett omfattande arbete för förbättrad kvalitet och stabilisering av ekonomin.
- Boendeplanering inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning samordnas mellan flera stadsdelsnämnder.
- Fortsatt kompetensutveckling – gärna i samordnad kommunövergripande regi.
- Utveckling ny teknik för att underlätta vardagen för äldre och personer med funktionsnedsättning.
- Äldreomsorgens samverkan med landstingets beställare, vårdgivare och hyresvärd inom Hässelgården

En trygg och snygg stad

- Nystartat kvinnofridsteam och projekt tillsammans med Västerortspolisen

Ekonomisk hushållning

- Utförande enheterna i egen regi arbetar under affärsliknande förutsättningar med prestationsrelaterade intäkter - detta gynnar ekonomisk hushållning.
- Skärpt budget- och resultatuppföljning på alla nivåer
- Chefskapets och medarbetarskapets betydelse uppmärksammas – gärna genom insatser i kommunövergripande regi.

Hässelby-Vällingby - attraktiv plats för boende och företag

Ökat bostadsbyggande och befolkningsutveckling

Inflyttningen till stadsdelsområdet ökar påtagligt och utgörs till stor del av personer från andra kulturer. Befolkningen i stadsdelsområdet passerar 60 000 invånare och växer ytterligare. Bostadsbyggandet är i full gång och genererar en befolkningstillväxt på ca 10 % under en tioårsperiod.

Ett väl utvecklat samarbete eftersträvas med både kommunala och privata bostadsföretag kring boendemiljö, trygghet, ungdomsfrågor och service.

Andelen invånare med *utomnordisk bakgrund* ökar stadigt och är nu högre än genomsnittet för staden. Inom den kategorin är arbetslösheten 9% (endast tre stadsdelar har marginellt högre andel) och ökningstakten i Hässelby-Vällingby under de senaste åren är störst i staden. Även när det gäller *ungdomsarbetslöshet* ligger Hässelby-Vällingby bland de tre stadsdelsnämnder med högst arbetslöshetsprocent (4-5%) och kraftigast ökningstakt.

Väl fungerande arbetsmarknad

I Hässelby-Vällingby finns betydligt fler invånare i yrkesverksam ålder än arbetstillfällen. Detta medför kraftig utpendling och många, speciellt högutbildade, pendlar långt till arbetet samtidigt som risken för arbetslöshet ökar för de med lägre utbildning och som är hänvisade till den lokala arbetsmarknaden. Vinsta företagsområde som idag har ca 2 000 arbetstillfällen har ledig kapacitet och skulle kunna ta emot ytterligare arbetsplatser om exploateringsmöjligheterna dessutom utnyttjas.

Det kommunaltekniska området i Lövsta är värdefullt för industrietableringar som kan generera arbetstillfällen med sitt strategiska läge för t ex sjöfart, vid Mälaren. Detta bör beaktas i samband med den framtida planeringen för Lövstaområdet. Ett mål är att öka nyföretagandet med 250 företag under planperioden.

Goda förutsättningar för näringslivet

Vällingby Centrum genomgår ombyggnad och komplettering, vilket kommer att fördubbla handelsytorna. Detta kommer att skapa en ökad tillströmning av kunder från både närområdet och områden längre bort.

Avgörande för näringslivets utveckling är om "Förbifart Stockholm" kommer att byggas genom stadsdelsområdet samt hur väl den tvärssektoriella kommunikationen mot Järfälla och Kista kan genomföras.

Det råder konkurrens om mark mellan bostäder och andra ändamål. Det är viktigt att beakta behovet av mark för företagsetableringar så att antalet arbetstillfällen kan öka.

Det är angeläget att befintliga och nya bostäder har goda väg- och kollektivtrafikförbindelser med stadsdelsområdets olika centra och Stor-Stockholms olika noder och att det finns möjlighet att på ett enkelt sätt nå rekreationsområden. I arbetet med att utveckla trafiksystemet och förbättra framkomligheten tar förvaltningen hänsyn till detta vid samråden med de tekniska förvaltningarna när nya bostadsområden planeras.

Inom ramen för ENTP (Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnds europeiska samarbete) förbereds en gemensam transnationell ansökan om EU-medel till att långsiktigt stärka näringslivets villkor och göra Hässelby-Vällingby till en attraktiv plats för företag.

Kommunikation, e-tjänstutveckling och medborgarservice

De främsta kanalerna till medborgarna är telefon, e-post, stadsdelsnämndens webbplats, samt en månatlig helsidesannons i stadsdelens lokaltidning jämte kvartalsvisa medborgarmöten kring olika tema. Medborgarna ska snabbt kunna få rätt information kring de frågor de söker svar på. De ska enkelt kunna hitta information för att kunna välja mellan olika verksamheter – såväl kommunala som privata.

Efterfrågan på olika e-tjänster ökar liksom behoven av självservice på Internet, e-post och olika former av webblösningar. Medborgarnas krav på service innebär hög tillgänglighet i alla kanaler, snabbhet i svaren samt rätt och korrekt första gången. Webblösningar ska också stödja valfrihetsarbetet.

Förvaltningen ska, tillsammans med stadens centralt, utveckla *e-tjänster* och webbplatsen så att medborgarna vid sin dator kan sköta allt fler ärenden och förfrågningar. Flera tjänster finns och utvecklingen av fler pågår. Till exempel tas i Hässelby-Vällingby fram ett elektroniskt e-brev vilket medborgarna ska kunna prenumerera på. En geografisk databas (GIS) är exempel på ett projekt som byggs av staden centralt i samarbete med stadsdelsförvaltningar. Tillsammans med E-centret i Vällingby fortsätter satsningen på e-tv och tjänster baserade på denna. Genom e-tv når man även den del av befolkningen som inte kan eller vill använda sig av dator i hemmet.

Inom de olika verksamheterna utvecklas e-tjänster som förbättrar och underlättar personalens arbetssituation, men som i förlängningen har stor betydelse för brukare och anhöriga (t ex inom vård och omsorg, skolan). Där nya verksamheter startar, t ex Hässelgården, övervägs och införs nya IT-lösningar.

Jämsides med Bromma drivs sedan senare delen av 2005 ett *kontaktcenter*, som är medborgarnas väg in till förvaltningen – via telefon och e-post. Kontaktcentrets uppgift är att öka tillgängligheten till förvaltningen samt effektivisera kärnverksamheterna. Försöket med kontaktcenter finansierades inledningsvis av kompetensfonden och även under år 2007 finansieras verksamheten med hjälp av extra medel från kommunstyrelsen. Utvärdering kommer att ske.

En förutsättning för att permanenta kontaktcenter är att dess tjänster medför besparingar i olika delar av förvaltningen i sådan omfattning att verksamheten därigenom kan finansieras.

Förskola

Behovet av ytterligare *lokaler* för förskolan är stort - dels för att minska genomsnittlig gruppstorlek, dels för att möta ökande antal barn i förskoleåldern. Behovet beräknas till ytterligare ca 160 platser inom planperioden och är främst koncentrerat till områden som Hässelby gård, Grimsta, Råcksta och Kälvesta.

Fler dagbarnvårdare anlitas och för ökad valfrihet vid val av barnomsorg erbjuds även plats i två- och trefamiljssystem.

Antalet barn i förskolan med annat modersmål än svenska ökar främst i Hässelby gård, Smedshagen, Råcksta och Grimsta. Detta hänger bl.a. samman med det ökande flyktningmottagandet. Arbetet med att främja barns *språkutveckling* med hjälp av modersmålet fortsätter. Insatser initieras för att ge personalen adekvat kompetens inom detta område.

Andra utvecklingsområden är matematik, utemiljö (bl.a. fortsatt samarbetet med Fältskolan i Kyrkhamn), förbättringar vid övergång från förskola till skola samt genusfrågornas starkare genomslag i verksamheten. Arbetet med pedagogisk dokumentation och med åtgärdsprogram för barn i behov av särskilt stöd fortsätter. Likabehandlingsplanerna revideras årligen och arbetet kring planerna vidareutvecklas.

Ny organisation och nya rutiner måste arbetas fram för hur överföringen av kunskap mellan förskola och skola ska ske i och med att skola och skolbarnsomsorg förs till utbildningsnämnden.

Omsorg om äldre och om personer med funktionsnedsättning

Översyn för ökad kvalitet och ekonomistyrning inom äldreomsorgen

Stadsdelsnämndens äldreomsorg har under senare år haft betydande problem: Stadens äldreomsorgsinspektörer och inspekterande myndigheter har riktat allvarlig kritik avseende kvaliteten i vård och omsorg samtidigt som betydande budgetunderskott uppkommit. Stadsdelsnämnden har därför – med hjälp av utomstående konsult – låtit göra en noggrann genomlysning av äldreomsorgens organisation, ansvarsförhållanden och ledningsstruktur. Konsultrapporten, som redovisades i mars, kommer att ligga som underlag för ett omfattande utvecklingsarbete för förbättrad kvalitet och stabilisering av ekonomin inom äldreomsorgen.

Ökad livskvalitet

Friskvårdscentrum har utvecklats till en viktig samlingsplats som ökar livskvaliteten för många äldre i stadsdelsområdet. Verksamheten erbjuder fysiska aktiviteter, olika inslag av aktiviteter som ger de äldre stimulans och möjlighet till samvaro. En referensgrupp med representanter från pensionärsrådet m.fl. är knuten till verksamheten för att tillsammans med Friskvårdscentrum vidareutveckla verksamheten utifrån de äldres behov och önskemål av aktiviteter.

Utveckling av hemtjänsten

Utvecklingen av hemtjänsten kommer att ske utifrån en mer specialiserad hemtjänst med inriktning mot demensteam och omvårdnadsteam för andra specialområden. Olika arbetsmetoder kommer att fortsätta prövas för att på olika sätt utveckla specialistområden för äldreomsorgens personal.

Anhörigstöd

Förvaltningens rehabiliteringsenhet driver ett projekt med inriktning på anhörigvårdarens arbetsmiljö. Genom uppsökande verksamhet kommer personal att träffa anhöriga, som vårdar sina närstående i det egna hemmet. Syftet är att förebygga eller mildra svårigheter för anhöriga som många gånger uppstår längre fram i tid. Förhoppningen är också att nå en långsiktig effekt där flera äldre i större utsträckning än i dag, med rätt stöd, ska få möjlighet att kunna leva tillsammans under goda förhållanden och senarelägga eventuell flyttning till vård- och omsorgsboende.

Boendeplanering

Äldreomsorgens boendeplanering och nyttjande av vård- och omsorgsboenden sker i nära samverkan med Bromma stadsdelsförvaltning. Andelen äldreomsorgstagare över 80 år ökar i Hässelby-Vällingby under de närmaste åren medan andelen minskar i Bromma. För att balansera framtida ökningarna och minskningar i de båda stadsdelsområdena sker ett nära samarbete som underlättar praktisk hantering och ger bra resursutnyttjande.

För *sjukhemmen* har situationen utvecklats på ett sätt som ger skäl för vissa överväganden. I takt med att kvarboendeprincipen fått ökat genomslag och gruppboenden för personer med demens byggts ut har sjukhemmen blivit en resurs för äldre med mycket omfattande vårdbehov. Det handlar om ett omhändertagande med stort inslag av sjukvård – oftast i livets slutskede. Den tid som en person i genomsnitt bor på sjukhem har förkortats betydligt under senare år. För att professionellt utveckla innehållet i verksamheten och finna bra samverkansformer med landstinget bör utredas om stadens sjukhemsverksamhet skulle kunna organiseras i en gemensam kommunövergripande organisation.

En inventering har gjorts av behovet av boende för *personer med funktionsnedsättning*. En enkät har skickats ut till 57 personer som är 17 år och äldre och som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och tillhör dess personkrets 1 (personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd) och som har rätt till bostad med särskild service. Den 5 mars hade 32 svar kommit in med nedanstående resultat (de som inte besvarat enkäten kontaktas av biståndshandläggarna och intervjuas via telefonen):

När man vill flytta	Önskar eget boende	Önskar servicebostad	Önskar gruppboende
Inom ett år (2007)	0	2	1
Inom 2 år (2008)	3	1	6
Inom 3 år (2009)	2	1	1
Om 4 år eller senare	5	3	4
Ej angivet/vet ej	2	0	1
Summa	12	7	13

Boendeformer för personer som har rätt till bostad enligt LSS

Det pågår dialog med anhöriga till personer som har rätt till bostad enligt LSS. Under hösten 2006 har två informationsmöten anordnats. I februari 2007 inbjöds anhöriga till ytterligare ett. Syftet med informationsträffarna är att informera om bl.a. vilka byggprojekt som är under planering, diskutera trappstegsboende (brukare får möjlighet att flytta till ett boende som har rätt resurser och är bättre lämpat för personer med liknande omvårdnadsbehov) men också få höra vilka tankar och planer anhöriga har. Det har framkommit att anhöriga är positiva till ökad rörlighet mellan olika boendeformer. Man upplevde det även positivt att träffa andra anhöriga som befinner sig i liknande situation, får möjlighet till erfarenhetsutbyte och att knyta nya kontakter. Anhöriga har önskemål om mer information bl.a. om olika boendeformer och hur det är att bo på en gruppboende. Föräldrarna har även framfört önskemål om att anordna studiecirkel för ungdomar som är på väg att flytta hemifrån.

Utifrån resultatet av inventeringen av framtida behov av boende och de synpunkter, idéer och önskemål som framkommit vid informationsmötena, kommer förvaltningen att fortsätta verkar för att gruppboendestäder och servicelägenheter inrättas i aktuella nybyggnadsprojekt främst i Vällingby-området som har bra kommunikationer vilket är en fördel bl.a. då personal rekryteras. Avsikten är att fortsätta bjuda in till informationsträffar även under hösten utifrån anhörigas önskemål och intressen.

Personer med diagnosen Aspergers syndrom, autism och autismliknande tillstånd har ökat under senare år. Deras behov av boende ska undersökas. Eventuellt behöver denna målgrupp andra boendeformer än dem som idag erbjuds. Arbetsformer och arbetsmetoder ska också utvecklas för att möta brukarnas behov.

Stadsdelsförvaltningen har två boenden för barn/ungdomar. Sammanlagt finns det åtta platser. Behovet av barn- och ungdomsboenden har minskat både inom staden och i kranskommunerna. Efter en noggrann inventering av behovet kommer förvaltningen att avveckla ett av barnboendena p.g.a. bristande efterfrågan.

En särskild problematik har uppkommit genom att en privat utförare med specialiserad verksamhet etablerat sig i stadsdelsområdet. Kostnaderna för boendet ligger på högre nivå än den medelstillsättning som kommunfullmäktige ger ut i form av schablonbelopp. De personer, som fått plats vid berörda enheter kommer i huvudsak från andra stadsdelsnämnder medan kostnadsansvaret faller på Hässelby-Vällingby. Stadsdelsnämnden ser detta som ett systemfel, som medför ekonomiska svårigheter, och har i flera år påtalat att detta i budgetunderlaget till kommunstyrelsen.

Ny teknik

I utvecklingen av ny teknik deltar förvaltningen även fortsättningsvis i olika projekt. Regeringen har gett Hjälpmedelsinstitutet i uppdrag att samordna en treårig satsning på teknik för äldre. Fokus för utvecklingsprogrammet är att förbättra hjälpmedel och tjänster för äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Möjligheterna att utveckla och förbättra säkra och funktionella tjänster är stora. Hjälpmedelsinstitutet vill därför fortsätta samarbetet med stadsdelsförvaltningen och använda de erfarenheter, som bl.a. projektet *Hemma med IT* gett. Man har där arbetat med utveckling av tekniska lösningar som ska fungera som stöd för personer med kognitiva funktionshinder i syfte att stödja kvarboende i ordinärt boende. För att äldre och personer med funktionsnedsättning praktiskt stöd (bl.a. ökad möjlighet till kvarboende) bör planeras för ny teknik i samband med ny- och ombyggnation av bostäder.

Hässelgården

Inom Hässelgården sker samverkan med landstingets beställare, vårdgivaren och hyresvärden. En äldreomsorgscentral har öppnats i lokalerna vid Hässelby Gårds äldreboende. Förvaltningen och primärvården kommer gemensamt att planera för insatser från såväl äldreomsorgen som från hälso- och sjukvården, där även anhörigperspektivet uppmärksammas. Inom Hässelgården finns ytterligare utvecklingsmöjligheter för såväl kommunens som landstingets verksamhet för personer över 65 år. Friskvårdscentrum med förebyggande hälsovård för äldre är en del av profilen i Hässelgården.

Individ- och familjeomsorg

Barn och ungdom

Den strukturförändring som stadsdelen befinner sig i påverkar i hög grad individ och familjeomsorgens arbete med barn och ungdomar. 2006 ökade antalet anmälningar rörande barn och ungdomar med i genomsnitt 35%. En jämförelse för 2006 med Spånga-Tensta, Vantör, Farsta, Kista och Rinkeby visar att Hässelby-Vällingby haft i särklass flest inkommande anmälningar gällande flest enskilda barn.

<i>Stadsdel</i>	<i>Inkommande anmälningar</i>	<i>Unika barn</i>
Hässelby-Vällingby	1.279	559
Vantör	579	350
Farsta	321	203
Kista	492	339
Rinkeby	384	226

Kriminalitet står för 34% av anmälningarna. Andra betydande orsaker är eget missbruk, missbruk i familjen och familjevåld. Enligt närpolisen har kriminaliteten ökat med 40% under 2006 i Västerort. Stadsdelsområdet har idag en betydande kriminalitet med inslag av hot, misshandel och våld även i lägre åldrar. Polis, skola, socialtjänst och fritid är överens om att satsningar måste till för att bromsa den negativa utvecklingen.

Inflyttning av familjer med utomnordisk härkomst ökar stadigt, liksom antalet barn och ungdomar p.g.a. dels stor omflyttning inom allmännyttans lägenhetsbestånd samt inflyttning i nyproducerade hyresrätter. Ökningen förväntas fortsätta under planperioden.

Det behövs ökade personella resurser för barn- och ungdomsarbetet, för det förebyggande och uppsökande arbetet samt inom myndighetsutövningen. Personalen behöver ökad kompetens i mångkulturellt arbete. Många av de familjer förvaltningen möter behöver tydlig samhällsinformation och kunskaper kring lagstiftning och "svensk" barnuppfostran.

Strukturförändringarna i stadsdelen har börjat slå igenom i resurstilldelningen men fortfarande finns en eftersläpning som förhindrar den mobilisering som förvaltningen behöver för att bättre kunna möta den negativa utvecklingen.

Omsorg om personer med psykiska funktionshinder

Fler personer, som har insatser inom socialpsykiatri, blir utredda och får neuropsykiatriska diagnoser, som kräver förändrade arbetssätt och anpassade insatser.

Antalet långtidsboende på hem för vård och boenden (HVB) har minskat. Dock är det totala antalet personer på HVB detsamma, eftersom behov finns av tidsbegränsade placeringar för personer med komplexa vårdbehov. Kostnaderna för placeringarna för nämnden minskar dock successivt, dels p.g.a. att platser med billigare dygnskostnad eftersträvas, dels att kostnaderna vid nyplaceringar numera delas med landstinget enligt samverkansöverenskommelsen mellan landstinget och staden. Hemflyttning till stadsdelsområdet sker genom viss omDispositionering av befintliga lägenheter vid de särskilda boendena, träningslägenheter och genom ett nystartat stödboende. Fortsatt hemflyttning förutsätter ytterligare ett till två samlade stödboenden samt övervägande om eventuellt ytterligare gruppboende samt fortsatt tillgång till tränings- och försökslägenheter. Förslag på en reviderad plan kommer att föreläggas nämnden i juni.

	Pers boende på HVB	Hemflyttade under året	Nyplacerade under året
2005	42	10	5
2006	33	8	9
2007	34		

Missbruk

Koncentrationen av narkotikamissbrukare i lägre åldrar bland nya klienter är påfallande. Långsiktiga resurser behöver satsas på denna yngre grupp för att nå resultat. Med stöd av statliga utvecklingsmedel startar nämnden inför 2007 ett projekt för att bättre nå den yngre gruppen (13-25 år) samt ett projekt för tidig upptäckt och missbruksbeteende bland gymnasieungdomar och unga vuxna. Detta kommer sannolikt att leda till ökat behov av vårdinsatser för den unga gruppen.

Gruppen alkoholberoende har sin topp vid en genomsnittsålder av ca 50 år och aktualiseras ofta på grund av missbruksrelaterade skador. De har vårdbehov både inom missbruksvård och hälso- och sjukvård. Genom att de ofta förvärvar hjärnskador påverkas även behovet av insatser för funktionshindrade.

Hemlösa

Andelen hemlösa missbrukare i stadsdelsområdet är fortfarande hög. Insatserna syftar till att minska härbärgesplaceringar och istället motivera till en boendeplanering som på sikt innebär fast boende. Under 2006 ledde detta till en minskning med av antalet hemlösa långliggare på härbärgena med 16 %. Insatserna är dock på kort sikt kostnadsdrivande. Enstaka försök med att inrätta lägenheter för s.k. motivationsboende med ökad tillsyn prövas, men går inte att utöka inom befintliga budgetramar. Nämnden prövar även med eget daghärbärge i stadsdelen, men inte heller detta ryms inom budget, varför nämnden i verksamhetsplan 2007 har sökt centrala medel för hemlösa. Behovet av boenden tillgodoses i dagsläget genom köp av platser i staden. Ett fortsatt behov finns av ca 20 nya försöks- och tränings/jourlägenheter per år för både ensamstående och barnfamiljer.

Kvinnofrid

Socialtjänstens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld förtydligas i Socialtjänstlagen den 1 juli 2007. Ett kvinnofridsteam (enligt Rinkebymodellen) startar under våren 2007. Västerortspolisen kommer att kompletteras med tre socialsekreterare och ett projekt startar i stadsdelen för att utveckla arbetet med männen som slår. Detta tillsammans kommer att leda till att resurser behöver avsättas för detta arbete, insatser och kompetens utvecklas och samverkan utvecklas med andra aktörer.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Ekonomiskt bistånd

Hässelby-Vällingby har under perioden 2003 och fram till hösten 2006 haft stigande kostnader för socialbidrag. Detta har berott på stor inflyttning av bidragstagare från andra stadsdelsområden och kommuner. Även andelen utomnordiska medborgare utan egen försörjning har ökat kraftigare än i staden i övrigt.

I Hässelby-Vällingby är andelen arbetslösa inom kategorierna ”personer med utomnordisk bakgrund” och ”ungdomar 18-24 år” bland de högsta i staden. Dessa förhållanden beaktas

i stadens resursfördelningssystem för beräkning av nämndernas budgetar. Dock är senare års *ökningstakt* i arbetslösheten för dessa kategorier synnerligen hög och får genomslag med ca två års eftersläpning. Det förhållandet medför svårigheter för budgethållningen.

Sedan hösten 2006 har kostnaderna dock minskat något i utbetalat belopp per månad. Detta beror främst på den starka konjunkturen som nu medför ökad efterfrågan på arbetskraft. Förvaltningen har också under senare år fokuserat på åtgärder för att effektivisera verksamheten med bl.a. satsning på ökad intern kontroll och organisationsjusteringar.

Under kommande år fortsätter arbetet med att utveckla och effektivisera den egna organisationen för att minska socialbidragskostnaderna ytterligare. För att rådande trend med sjunkande kostnader ska bestå krävs fortsatt stark konjunktur och efterfrågan på arbetskraft. Det är dock svårt att idag bedöma framtida effekter av s.k. nystartsjobb och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Fortsatt inflyttning påverkar också utvecklingen. Inom stadsdelsområdet finns planer på att uppföra ytterligare ca 2 600 lägenheter fram till år 2015, något som medför drygt 6 000 nya invånare. Socialbidragsutvecklingen är också beroende av vilka upplåtelseformer som blir aktuella för de nya bostäderna.

Försäkringskassans förändrade tillämpning av regelverket har under 2006 har medfört att ett antal långtidssjukskrivna personer förlorat rätten till sjukpenning. En del av dessa har då blivit beroende av socialbidrag. Detta beräknas ha medfört en årlig merkostnad i form av socialbidrag om ca 3 mnkr.

De socioekonomiska förhållandena beaktas i stadens resursfördelningssystem – dock med en eftersläpning om ca två år eller i vissa avseenden ännu mer. Med tanke på de kraftiga och snabb befolkningsförändringar, som sker i främst Hässelby gård, Grimsta och Smedshagen, skulle det vara angeläget om resursfördelningssystemet kunde utvecklas för att bättre fänga upp aktuella förhållanden.

Den samverkan mellan stadsdelsförvaltningen, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, vårdcentralen i Hässelby och den psykiatriska mottagningen, som inleddes 2004, fortsätter och fördjupas. Samverkansgruppen (Turidgruppen) och därtill kopplad handläggargrupp löser vid sina möten gemensamma klientproblem. Det är vanligt att mer långdragna ärenden är aktuella hos flera myndigheter. Arbetet leds av försäkringskassan i Vällingby.

Arbetsmarknad

Under perioden 2004-2006 gjordes en satsning genom projektet Strategi Hässelby-Vällingby (finansierat av kompetensfonden), som bl.a. var inriktad på att bygga kontakter med näringslivet och Arbetsförmedlingen för att få ut fler arbetslösa socialbidragstagare på arbetsmarknaden. Förvaltningen avser ta aktiv del i att skapa s.k. Jobbtorg tillsammans med försäkringskassan och arbetsförmedlingen och emotser närmare direktiv.

Samarbetet med näringslivet fortsätter och byggs ut bl.a. med bemanningsföretag, som fått i uppdrag att rekrytera till vissa verksamheter. Samarbete söks med andra aktörer som exempelvis den privata s.k. Blatteförmedlingen.

Samverkan utvecklas med andra stadsdelsförvaltningar. Det övervägs att inrätta en med Bromma gemensam befattning som näringslivssekreterare för att underlätta samarbete med lokala näringslivet.

Flyktingmottagningen

Stadsdelsförvaltningens flyktingmottagning har under 2006 byggts ut kraftigt som en följd av den tillfälliga lagstiftningen om förnyad prövning av tidigare avslagna ansökningar om uppehållstillstånd. Under 2006 tog Hässelby-Vällingby emot 424 flyktingar och under 2007 beräknas ytterligare tillströmning på grund av anhöriginvandring. Vid månadsskiftet februari/mars 2007 var 274 flyktinghushåll aktuella för introduktionsersättning. Det världspolitiska läget under kommande år har betydelse. Förvaltningen försöker ha beredskap för att möta en utveckling liknande den under 2006.

Det statliga stödet till flyktingmottagningen fördelas mellan staden centralt och stadsdelsnämnderna. Önskvärt vore att en större andel än hittills fördelas till stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen arbetar offensivt för att så många nyanlända flyktingar som möjligt ska nå egen försörjning inom den 18 månader långa introduktionsperioden. Efter denna period är det stadsdelen som får ta kostnader för eventuella socialbidrag.

Stadsmiljö, kultur och konsumentvägledning

Avtalen för drift och underhåll av parker och parkanläggningar i Hässelby respektive Vällingby går ut under hösten 2008 och ny upphandlingsprocess startar under hösten 2007. Ambitionen är att hitta en avtalskonstruktion som innebär större möjligheter till en breddning av marknaden i förhållande till dagsläget så att fler aktörer kan komma in.

Den återvinning av sandningssand som genomförts inom Västerort under senare år förväntas på sikt ge ett positivt resultat på kostnadsutvecklingen. Förutsättningarna för att utöka verksamheten till att omfatta hela staden bör utredas.

Det sker stora förändringar i stadsmiljön med många byggnationer av bostäder och bostadskomplement. Vällingby-Råcksta (ABC-staden) genomgår en stor förnyelseprocess med bl.a. utbyggnaden av Vällingby Centrum och omfattande bostadsexploateringar.

Vid exploateringar tas till stor del befintliga ytor för lek och idrott i anspråk vilket, tillsammans med den stora inflyttningen av barn i området, innebär att nya lekplatser och bollplaner måste anläggas i anslutning till de nya bostäderna. I vissa bostadsområden pågår generationsväxling och i andra förekommer problem av social karaktär. Det medför att det finns stora behov av förbättringar i den yttre miljön.

Konsumentvägledningen kommer till största delen ske via telefon och e-post och riktas till konsumenter som bor i stadsdelsområdet. Vägledningen ska vara välkänd hos de boende i stadsdelen samt särskilt fokusera på unga. Arbeta med att förbättra förvaltningens hemsida ska också underlätta för brukarna.

De lokala nätverken för kultur och föreningsliv fortsätter att utvecklas och bygger till stor del på samverkan mellan olika intressenter och på ett genuint medborgarengagemang. Tanken är att vidga detta för att nå nya grupper och därigenom verka för naturlig integration och bryta utanförskapet. Olika medborgargrupper ska ges möjlighet att medverka och ta del av kulturutbudet med särskilt fokus på ungdomar och deras engagemang. Ett viktigt verktyg i detta arbete är ett aktivt kommunikationsarbete på flera olika plan.

Genom samverkan med Svenska Bostäder och kulturförvaltningen slår nämnden vakt om samlingslokalerna i medborgarhuset Trappan och dess betydelse för det lokala kulturlivet.

Stora förväntningar finns kring det planerade integrerade biblioteket i Hässelbygård, som har förutsättningar att bli en kulturmötesplats i Hässelby.

Investeringar

En del parkinvesteringar fördelas direkt till stadsdelsnämnderna med hjälp av fördelningsnycklar. En större del av tillgänglig investeringsvolym fördelas efter ansökan. Under planperioden söker nämnden investeringsmedel för följande projekt i prioriterad ordning:

1. Ny välutrustad lekplats i Smedshagen	1.0 Mkr 2008, 2.0 Mkr 2009
2. Grimsta, miniidrottsplats intill parkleken Guldet	0.8 Mkr 2008
3. Miniidrottsplats vid Nälstaskolan	0.3 Mkr 2008, 1.2 Mkr 2009
4. Miniidrottsplats vid parkleken Ådalen	0.8 Mkr 2008
5. Program för utveckling av Nälstastråket	0.4 Mkr 2008, 1.0 Mkr 2009, 3.0 Mkr 2010
6. Program för utveckling av Strandliden	0.5 Mkr 2008, 0.7 Mkr 2009, 2.0 Mkr 2010

Kompletterande underlag per investeringsobjekt lämnas i särskild ordning till exploateringskontoret.

Övriga redovisningar

Lokaler

Stadsdelsnämnden kommer efter att ansvaret för skolorna gått över till utbildningsförvaltningen att disponera ca 100 000 kvm lokaler och lägenheter. I samband med ny-, om- och tillbyggnader bevakas bland annat FN:s standardregler för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. Brister i befintliga miljöer åtgärdas successivt liksom informations- och kommunikationsanordningar i byggnaderna.

Det föreligger behov av ytterligare *förskoleplatser* till följd av barnantalsökning och för att minska antalet barn per avdelning. Förskolorna är i stor utsträckning otidsenliga och har underhållsbehov. En del bör ersättas med effektiva byggnader både ur verksamhets- och underhållssynpunkt. Det pågår omfattande arbeten och ett antal förskoleprojekt innefattande både nybyggnation och utbyggnad av befintliga förskolor befinner sig i planeringsstadiet.

När det gäller nyproduktion och även vid omfattande ombyggnader har det visat sig att de förslag, som utarbetats av Sisab eller Micasa, inte alltid kan accepteras av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Här vore det önskvärt med en kommunövergripande samordning och utvecklat samverkansförfarande i tidigt skede för att undvika förgäves planering och förseningar.

För att effektivisera lokalanvändningen utnyttjas överkapacitet i skolbyggnader för förskoleändamål. Dessutom undersöks inhyrning av paviljonger, verksamhetsanpassning av befintliga lokaler som använts till andra ändamål. Befintliga tvåavdelningsförskolor anpassas till förskolor med tre eller fyra avdelningar. Förvaltningen aktualiserar också nyproduktion i anslutning till större nybyggnadsområden för bostäder.

Servicehuslägenheter kan omvandlas till seniorboende, vilket frigör resurser för ytterligare individanpassad vård. Arbetet sker i samarbete med Micasa AB för att få ett koncernperspektiv på utbudet av särskilda boendeformer. Eventuell nyproduktion av särskilda boenden för äldre kan behövas men kommer att noga övervägas.

Behov föreligger av ytterligare *gruppboheter* beroende på behov som för närvarande inte tillgodoses och befolkningsökning. Vidare utreds förutsättningar för att på olika sätt - främst genom s.k. satellitlägenheter - öka antalet boende vid vissa gruppboheter.

Det finns inom förskolorna och andra verksamheter ett antal kök som inte är godkända av miljöförvaltningen för den pågående verksamheten. En systematisk uppgradering av köken måste genomföras om inte förvaltningen ska riskera oplanerade investeringar. Ett systematiskt energieffektiviseringsarbete i lokalerna pågår för att hålla ner energikostnaderna. Hänsyn tas till energiaspekter vid upphandlingar av större byggnadsarbeten.

Personal

Kommunövergripande insatser för rekrytering, utveckling och avveckling av chefer

För att lägga ett koncernperspektiv på ledarskapet bör chefsutbildningar ordnas gemensamt för hela staden. Förvaltningen ger introduktionsutbildning vid nyanställning samt specifikt korta riktade utbildningar som komplement till stadens centrala utbildningar. Chefer bör erbjudas alternativa lösningar för sitt ledarskap ur en s.k. verktygslåda (delat ledarskap, tidsbegränsade ledaruppdrag, alternativa uppdrag varvade med konsultuppdrag inom staden, deltidsanställningar, mentorskap m.m.)

Olika verktyg kan provas både i ledarskapets introduktions- och avvecklingsfas. Trainéeprogram för blivande chefer är en rekryteringsmodell, som bör uppmärksammas. Dessa kan vid generationsväxlingen bland chefer fokuseras bättre med stadens personalstrategiska avdelning som sammanhållande ansvarig.

Medarbetarskapet hos en attraktiv arbetsgivare

Alla medarbetare bidrar till en god arbetsmiljö. Inom verksamheterna provas alternativa karriärvägar (exempelvis specialisering, mentorskap, projektledning) för att utveckla innehållet i verksamheterna och uppmuntra till ett lärande under hela arbetslivet utan att alltid välja uppdrag som chef eller ledare.

EU-projekt genom European New Towns Platform (ENTP)

Under planperioden kommer förvaltningen att arbeta med jämställdhet och mångfaldsfrågor i internationell samverkan inom ENTP med deltagande från Spanien, Frankrike och England med fokus på balans mellan arbets- och familjeliv.

Kompetensförsörjning

Förskola

Det råder ökande behov av utbildad personal - både förskollärare och barnskötare - till nyöppnade förskolor. Hässelby-Vällingby har generellt låg andel förskollärare. Förvaltningen arbetar i samband med rekrytering för att öka andelen. En problematik består i lärarutbildningens uppläggning och bättre löne- och anställningsvillkor för studenter som väljer inriktning till grundskollärare i stället för förskollärare.

Lärarhögskolan har studenter, som ska ha verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i arbetslag på skolor och förskolor. Ca 150 beräknas bli placerade vid förskolor och skolor i stadsdelsområdet. Behov finns för kompetensutveckling av arbetslag som tar emot studenter och för att administrera VFU. (Osäkerhet råder över kommande VFU-organisation för förskolan när ansvaret för skolan överförs till Utbildningsnämnden).

Generationsväxling kommer att ske främst bl.a. bland förskolecheferna. År 2013 kommer endast två av de nuvarande att vara yrkesverksamma. Den förstärkning, som har skett inom ledningsstrukturen i förskolan, öppnar en rekryteringsbas för nya förskolechefer. Arbetet med att förstärka ledningsfunktionen fortsätter.

Omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning

Fortsatt kompetensutveckling behövs inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Vidare behövs fortsatta utbildningsinsatser, när insatser i Kompetensstegens regi - en statligt finansierad satsning t.o.m. år 2007 upphör. En kommunövergripande utbildningsenhet bör anordna basutbildningar inom alla olika verksamhetsområden för att tillfredsställande möta brukarbehovet i staden oavsett i vilken stadsdel man bor.

Även utbildning inom spetskompetenser - exempelvis demens, Asbergers syndrom, autism och autismliknande tillstånd bör samordnas centralt. Det är svårt att rekrytera personal med kompetens, som motsvarar brukarnas behov av stöd och service.

Behov av fortsatt utbildning i s.k. yrkessvenska inom vården, då många anställda kan vara utbildade men har dålig språkförståelse. Dokumentationskrav ligger nu på alla personal-kategorier inom vården, vilket kommer att kräva utbildningsinsatser.

Mångkulturellt arbete

Inflyttningen av familjer med utomnordisk härkomst ökar stadigt och förväntas fortsätta under planperioden. Personalen inom olika verksamhetsområden behöver ökad kompetens i mångkulturellt arbete. Förvaltningen försöker ha beredskap under planperioden för eventuellt behov av flyktigmottagning då erfarenheter finns från 2006-2007. Olika samverkansformer mellan statliga och kommunala myndigheter ska vidareutvecklas kring de olika målgrupperna barn, ungdomar och vuxna.

Omsorg om personer med psykiska funktionshinder

Fler personer, som har insatser inom socialpsykiatri, blir utredda och får neuropsykiatriska diagnoser, som kräver förändrade arbetssätt vilket ger behov av kompetensutveckling och anpassade insatser.

Kvinnofrid

Socialtjänstens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld förtydligas i Socialtjänstlagen 1 juli 2007. Ett kvinnofridsteam (enligt Rinkebymodellen) startar under våren 2007 och ett projekt knutet till teamet startar även i stadsdelen för att utveckla arbetet med männen som slår, vilket kommer att kräva nya kompetenser och att nya samverkansformer utvecklas med andra aktörer.

Sjukfrånvaron

Med hjälp av hälsocoacher, som finns ute i verksamheterna kan friskvårdskonsulten arbeta med ett främjande (promotivt) hälsoarbete. Cheferna får bl.a. stöd för att tydliggöra att arbetstagare själva ska vara medvetna om sitt ansvar för sin hälsa. Man kan härigenom förebygga sjukfrånvaron och otrivsel. Medarbetarskapet bör även fokuseras kring dessa angelägna områden. Hälsofrämjande insatser kommer att erbjudas i olika former, meditation, qigong, pilates, linedance etc utöver förvaltningens motionslokal. Företagshälsovården arbetar även med fokus på hälsoperspektivet för att motverka stress, konflikthanter-

ing. Olika typer av arbetstidsförläggning kommer under planperioden att prövas för olika yrkeskategorier för att möjliggöra balans mellan arbete och fritid.

IT-utveckling

Ökad standardisering genomförs inom IT i staden. Nya drifts- och organisationsformer utvecklas. Administrativa processer, t.ex. inom inköps- och behörighetsadministrationen, effektiviseras genom införandet av nya IT-system. IT-stödet till stadsdelens olika verksamhet förbättras fortlöpande genom utvecklande av befintliga och nya IT-system.

Webbtekniken utnyttjas i högre grad både i det interna arbetet och för extern information samt som ett stöd för valfrihetsinsatserna. Interaktiva webblösningar utvecklas och används i kommunikation med medborgarna. Flera s.k. e-tjänster startas de närmaste åren. E-tjänster nås via webbplatsen. E-tjänsterna tas framför allt fram utifrån staden centralt, men anpassas till stadsdelsförvaltningens verksamhet, i samarbete med förvaltningens kontaktcenter och med e-centret i Vällingby.